

Restaurering av Bruserød

Borre Historielags storprosjekt

Historielaget på befaring på Bruserød før kjøpet i 1979.

På Nykirke, helt oppunder grensen til Våle, ligger gården Bruserød, antagelig en av de eldste bygninger i Borre. Gården består av en hovedbygning og en sidebygning. En tidligere låve er desverre revet. Hovedbygningen i tømmer er i to etasjer med møneretning øst-vest og med hovedinngang fra tunet i nord. Bygningen er kledd med raftepanel, er 19 meter lang og 8 meter bred.

Deler av bygningen er antakelig ført opp på 1700-tallet, men sin nåværende empireform har den sannsynligvis fått i 1820-årene, ved den påbygging den daværende eier Jørgen Hansen Brekke foretok. Siden den gang er det neppe gjort endringer på eksteriøret.

Som navnet viser, ble gården ryddet en gang i tidlig middelalder, og fra tidlig på 1600-tallet og fram til 1823 gikk den i arv fra far til sønn i samme slekt. Da overtok Jørgen Hansen Brekke gården, og den utvidelsen som da ble foretatt, var nødvendig fordi han hadde fått bevilling til å drive gjestgiveri på stedet. Innretningen av hovedbygningen bærer tydelig preg av dette. Her er to store saler i hver etasje, i tillegg til en rekke mindre rom til overnatting for reisende. Gården lå nemlig ved den gamle riksveien og fungerte da også som skysstasjon.

Den ble også brukt ved tingssamlingene. Vi har ennå bevart en takstliste fra 1826, som forteller at "Nattleje med Lys og Varme for Conditionerede" kostet 24 skilling, mens nattleie

for "Bønder og simple Rejsende" var å få for 4 skilling. En to retters middag med rødvin, kaffe og konjakk kostet ca. kr. 2.50.

Den siste eier testamenterte gården til Borre sosialstyre, og i 1979 ble innbo og løsøre solgt på auksjon. Mye av dette var gammelt og verdifullt. Gården og den tilliggende jordeveien ble kjøpt av nabogårdene, som ønsket tilleggsjord. Og her kom Borre Historielag inn i bildet. Styret forhandlet med de nye eierne, som var interessert i salg av selve gården, og med fullmakt fra medlemmene kunne styret den 10. februar 1981 undertegne kjøpekontrakt, der laget overtok gårdsanlegget for kr. 125.000.

Siden den gang har arbeidet med gården gått slag i slag. Det første spørsmålet var finansieringen. Den ble ordnet ved salg av andelsbrev, ved banklån og ved generøs støtte fra Borre kommune. Siden har laget mottatt midler fra Anders Jahres humanitære stiftelse, og alt dette har gjort at den økonomiske side av saken er vel i havn. Det som gjenstår, er et omfattende og tidkrevende restaureringsarbeid, som pågår for fullt. Vi har fått god faglig veiledning ved Fylkeskonservatoren og Riksantikvaren, som begge har erklært stedet som verneverdig. Eiendommen har stått ubrukt nokså lenge, så det første som måtte gjøres, var en omfattende ryddesjau ute og inne. Medlemmene stilte villig opp til dugnad, og hver lørdag i store deler av året har vi holdt på, med det resultat at både eiendom og hovedbygning er klargjort for videre arbeid. Det første store prosjektet var å skifte panel utvendig. Dette ble gjort av fagfolk, og samme type panel som fantes fra før, ble brukt.

Det neste store arbeidet var å sikre sidebygningen, som var nokså sterkt skadet, mot nedrasing. Det gamle taket ble fjernet og erstattet med midlertidige stålplater og stemplet opp. Sidebygningen inneholder både ved- og vognskjul, verksted og baksterom med bakerovn og bryggepanne. Det som nå gjenstår av større arbeider, er omlegging av taket på hovedbygningen, og når dette er gjort, kan vi for alvor gå i gang med indre restaurering. Vi har allerede avdekket original, malt tømmerkledning i en av salene, og dette gir et inntrykk av hvordan huset vil ta seg ut når det en gang blir ferdig.

Når den tid kommer, er det meningen at Bruserød skal kunne brukes til mange slags aktiviteter. Laget kan ha sine møter der, andre lag og foreninger kan benytte huset, og det kan bli et utstillingssted for historiske gjenstander. Vi har mottatt mange slike i form av gaver fra interesserte medlemmer.

Det er lagets håp at Bruserød skal kunne bli både en storstue for bygda og et minnesmerke over bygningskunst og historie i Borre.

(Artikkelen er fra Vestfoldminne" 1985)

Steinar Alsvik